

بلاغ الاحمدي

طرح دوره دروس اختیاری مقطع علوم پایه

ویرایش جدید ۱۴۰۱

تهیه کنندگان برنامه:

معاونت آموزش علوم پایه دانشکده پزشکی

تلفن تماس: ۰۷۱۳۲۰۸۴۰۷۵

فهرست مطالب

۳	مقدمه
۴	طرح دوره «خلاقیت و کارآفرینی»
۱۱	طرح دوره «کامپیوتر»
۱۵	طرح دوره «جامعه شناسی سلامت»
۲۰	طرح دوره «مهارت‌های زندگی»
۲۶	طرح دوره «بیوشیمی بالینی»
۳۳	طرح دوره «آناتومی سطحی»
۳۸	طرح دوره «آداب طبابت اجتماعی»

مقدمه

پزشکی از جمله حرفه های مقدسی است که با هدف حفظ و ارتقای سلامت، به تشخیص، درمان و پیشگیری از بیماری ها می پردازد. رشته پزشکی در مقطع دکتری عمومی¹ پایه و بنیان تمام شاخه های تخصصی پزشکی به شمار می رود و از این رو، کسب مهارت های مورد انتظار در این دوره نه تنها برای ارائه مناسب خدمات پزشکان عمومی به جامعه ضروری است، بلکه موفقیت در دوره های تخصصی و فوق تخصصی نیز مستلزم طی صحیح فرآیند طبیب شدن در دوره پزشکی عمومی می باشد. دانش آموختگان پزشکی عمومی، دانش هنر و مهارت تشخیص، درمان و پیشگیری از بیماری ها را از طریق کسب دانش ضروری در علوم پایه پزشکی و شاخه های مختلف علوم بالینی، تمرین و ممارست در به کارگیری این علوم در مواجهه با بیماران و مراجعین و نیز تمرین و تکرار مهارت های عملی به دست می آورند. به علاوه لازم است به موازات کسب دانش و مهارت، به رشد اجتماعی و حرفه ای لازم برای احراز صلاحیت شغل طبابت از طریق مشارکت هدایت شده، هدفمند و توأم با باز اندیشی در تعاملات حرفه ای در طول تحصیل به خصوص در ضمن کارآموزی و کارورزی دست یابند.

¹ -Medicine of Doctor (MD)

طرح دوره «خلاقیت و کارآفرینی»

دانشکده پزشکی شیراز

نام درس : خلاقیت و کارآفرینی	تعداد واحد : نیم واحد نظری و نیم واحد عملی (۱ واحد)
مقطع : کارشناسی – دکتری عمومی -تحصیلات تکمیلی	مدت زمان ارائه درس : شروع نیم سال تحصیلی
پیش نیاز : ندارد	
مسئول برنامه :	

مقدمه : بی شک یکی از زیبا ترین ویژگی های انسان، قدرت آفرینندگی و یا خلاقیت اوست. به واسطه ی همین ویژگی است که انسان می تواند اهداف آرمان گرایانه خود را پدید آورد و توانایی های خود را شکوفا سازد. آنچه پیش از این در مورد خلاقیت تصور براین بود که ،خلاقیت به افراد خاصی تعلق دارد؛ افرادی که از نبوغ استثنایی برخوردار بوده و توانایی های ذهنی آنان، فراتر از مردم عادی به شمار می رفت. در صورتی که خلاقیت به افراد معدودی تعلق نداشته و تمامی افراد می توانند خلاقانه فکر کنند. تنها تفاوت عمده بین افراد نابغه و خلاق و افراد عادی در این است که گروه اول روش هایی را به کار می گیرند که افراد دیگر از آن روش ها بی اطلاع هستند؛ بنابراین آموزش مهارت های خلاقیت نقش مهمی را در این بین ایفا می کند . بنا بر تایید محققان ، عمده ترین دلیل عدم کارایی برنامه های آموزش خلاقیت تاکید صرف این برنامه ها بر تفکر خلاق به عنوان یکی از منابع مؤثر در خلاقیت می باشد. جایی که سایر عوامل نیز تأثیر بسزایی در موفقیت و شکست برنامه های آموزشی خلاقیت ایفا می کنند . محققان در کتاب های علم خلاقیت برای خلاقیت مراحل چهارگانه: آمادگی، نهفتگی، اشراق و اثبات را ذکر کرده است. از این دید، افراد خلاق ابتدا با مسئله یا یک فرصت آشنا شده و سپس از طریق جمع آوری اطلاعات با مسئله یا فرصت مورد نظر درگیر می شوند. در مرحله بعد افراد خلاق روی مسئله تمرکز می کنند، در این مرحله فعالیت ملموسی مشاهده نمی شود و فرد سعی در نظم دادن تفکرات، اندیشه ها، تجارب و زمینه های قبلی خود جهت نیل به یک ایده دارد. درگیری ذهنی عمیق فرد (خودآگاه و ناخودآگاه) فراهم کردن فرصت (جهت تفکر بر مسئله) منجر به خلق و ظهور ایده ای جدید و بدیع می شود. در نهایت فرد خلاق در صد برمی آید صلاحیت و پتانسیل ایده خویش را به اثبات برساند.

دانشجویان به عنوان قشر فعال و جوان و سرآمد ، جامعه بایستی نه تنها با مبانی و اصول و تکنیک های خلاقیت آشنا باشند، بلکه بتوانند با راهنمایی اساتید این اصول را در حرفه خودشان نهادینه کنند آموزش کارآفرینی وظیفه مهم دانشگاه های نسل سوم در تمام جهان می باشد. در دانشگاه های پیشرو کارآفرینی فرآیندی است که منجر به تولید خدمات یا محصولات جدیدی می شود

که باعث ایجاد رضایتمندی و یا تقاضای جدید در جامعه می گردد. به عبارت دیگر کارآفرینی عبارتست از فرآیند ایجاد ارزش های قابل فروش از راه تشکیل مجموعه های منحصر به فرد که از منابع مختلف به منظور بهره گیری از فرصته استفاده می کند. کارآفرینی برحسب ماهیت خود و توجه محققان رشته های مختلف از نظر روانشناسی، جامعه شناسی، اقتصاد، صنعت و حتی تاریخی تعریف شده است.

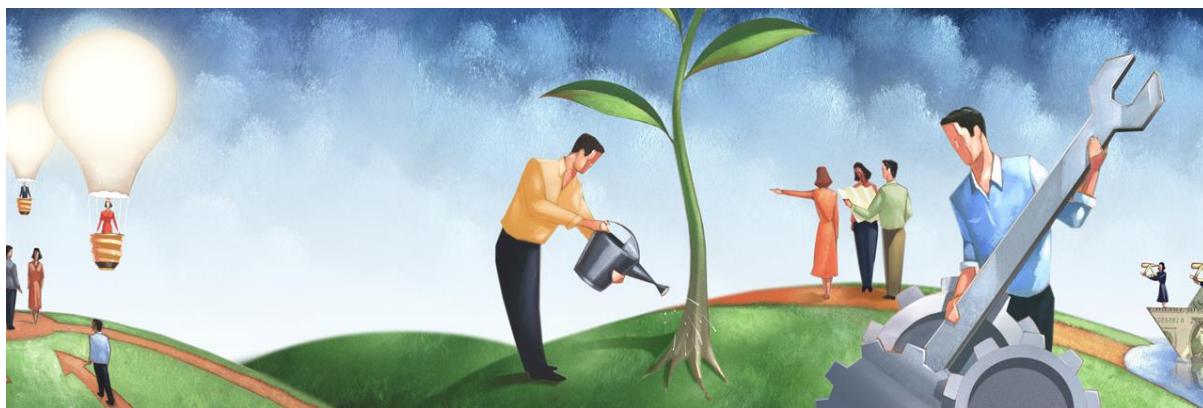
واژه کارآفرینی از کلمه فرانسوی " Entrepreneurs " به معنای "متعهد شدن " نشات گرفته است. کارآفرینی اولین بار مورد توجه اقتصاددانان قرار گرفت و تمامی مکاتب اقتصادی از قرن ۱۶ میلادی تا کنون به نحوی کارآفرینی را در نظریه های اقتصادی خویش تشریح نموده اند. کارآفرینی نیاز به پرورش خلاقیت دارد. در این راستا این درس با هدف آشنایی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شیراز با اصول و مبانی خلاقیت و در نهایت ارتقاء دانش و مهارت دانشجویان در حیطه خلاقیت و نوآوری و کارآفرینی طراحی شده است.

عناوین کلی این درس شامل موارد زیر می باشد :

۱. تعاریف و لزوم خلاقیت و نوآوری با تکیه بر دانشگاه های نسل سوم
۲. تکنیک های خلاقیت (Lateral Thinking – SCAMPER tool)
۳. تاثیر متغیرهای ساختاری بر خلاقیت و نوآوری : تکنیک های خلاقیت Edward de Bono
۴. تکنیک های خلاقیت تریز (TRIZ)
۵. اختراع و ابداع جهت حل مسائل بهداشتی درمانی با نگرش محصول محور و کارآفرینی در شبکه های اجتماعی
۶. کار عملی بر اساس تکنیک های خلاقیت در مسائل آموزشی پژوهشی با تأکید بر نقشه مفهومی (Concept map)
۷. کار عملی استفاده از تکنیک های خلاقیت در حل مسائل بهداشتی درمانی با تکنیک مسأله یابی و تفکر نقادانه (Critical thinking)

هدف آرمانی درس

♦ ارتقاء دانش و مهارت دانشجویان در حیطه خلاقیت و نوآوری و کارآفرینی

❖ **هدف کلی:** تعاریف خلاقیت و نوآوری

اهداف اختصاصی

دانشجو باید بتواند:

- خلاقیت و نوآوری را تعریف کند.
- تفاوت خلاقیت و نوآوری را با ذکر مثال شرح دهد.
- لزوم خلاقیت و نوآوری را با تکیه بر اهداف آموزشی دانشگاه های نسل سوم تحلیل نماید.

❖ **هدف کلی:** تکنیک های خلاقیت

اهداف اختصاصی

دانشجو باید بتواند:

- تکنیک های مختلف خلاقیت را نام ببرد.
- تکنیک تفکر جانبی در خلاقیت (lateral Thinking) را تعریف و تشریح نماید.
- تکنیک SCAMPER را بر اساس حروف به تفکیک تعریف کند.
- تکنیک های مختلف SCAMPER را با ذکر مثال توضیح دهد.
- نقش تکنیک اسکمپر (SCAMPER) در خلاقیت و نوآوری در علوم پزشکی توضیح دهد.
- برای هریک از مفاهیم این تکنیک مثالی بزند.

❖ **هدف کلی:** بیان متغیرهای ساختاری بر نوآوری و تکنیک های خلاقیت (Edward de Bono)

اهداف اختصاصی

دانشجو باید بتواند:

- تعریف خلاقیت را از دیدگاه سازمانی بیان نماید.
- چگونگی تاثیر فرهنگ سازمانی بر خلاقیت و نوآوری توضیح دهد.
- ویژگی های افراد اخلاق را لیست نماید.
- فلسفه تکنیک های دبونو را به اختصار توضیح دهد.
- برای هر یک از تکنیک ها مثالی بیاورد.
- ارتباط کلاه های فکری مختلف را در خلاقیت در شرایط موجود توضیح دهد.

❖ **هدف کلی:** تکنیک های خلاقیت (TRIZ)

اهداف اختصاصی

دانشجو باید بتواند:

- تکنولوژی تریز را تعریف کند.
- سطوح نوآوری در تکنولوژی تریز را شرح دهد.
- ۴۰ اصل ابداعی تریز را شرح دهد.
- ۳۹ پارامتر مهندسی تریز را توضیح دهد.
- کاربرد تریز در حل مشکلات جامعه را شرح دهد.
- بطور عملی برای یک مشکل آموزشی ، بهداشتی یا درمانی بر اساس قوانین تریز راه حل ارائه کند.

❖ **هدف کلی:** اختراع جهت حل مسائل بهداشتی درمانی و نگرش محصول محور و کارآفرینی در شبکه های اجتماعی

اهداف اختصاصی

دانشجو باید بتواند:

- زمینه جهت تغییر آگاهانه الگوهای ذهنی به منظور استفاده از تمامی ظرفیت های ذهنی زمینه های موجود در رشته خودش را شناسایی کند.
- مراحل مختلف کشف و اختراع را توضیح دهد.
- نگرش محصول محور را با ذکر مثال تحلیل نماید.
- منظور از کارآفرینی در دانشگاه را با ذکر مثال شرح دهد.
- زمینه های موجود جهت کارآفرینی را از نظر هزینه اثر بخشی مقایسه نماید.

❖ **هدف کلی:** کار عملی بر اساس تکنیک های خلاقیت در مسائل آموزشی پژوهشی با تأکید بر نقشه مفهومی (Concept

map)

اهداف اختصاصی

دانشجو باید بتواند:

- نقشه مفهومی را تعریف کند.
- اصول و مراحل طراحی یک نقشه مفهومی بیان نماید.
- برای ایده های ارائه شده در کارگاه حداقل با دو تکنیک مختلف نقشه مفهومی ارائه نماید.

❖ **هدف کلی:** کار عملی استفاده از تکنیک های خلاقیت در حل مسائل بهداشتی درمانی با تکنیک مسأله یابی و تفکر نقادانه (

Critical thinking)

اهداف اختصاصی

دانشجو باید بتواند:

- تفکر نقادانه (Critical thinking) را تعریف نماید.
- مبنای نظری تفکر نقادانه (Critical thinking) را توضیح دهد.

- تکنیک مسأله یابی و تفکر نقادانه (Critical thinking) در (context) علوم پزشکی را تحلیل نماید.
- با استفاده از تکنیک های خلاقیت برای حل مسائل بهداشتی درمانی مثالی بیاورد.

روش آموزش

- سخنرانی برنامه ریزی شده
- آموزش در گروه کوچک
- پرسش و پاسخ
- در هر مبحث ابتدا نکات اساسی بیان شده و سپس در گروه کوچک برای تعمیق موضوعات بحث را ادامه می دهیم .
- کارهای عملی مانند ارائه ایده های جدید و حل مسئله بر اساس تکنیک های خلاقیت در گروه کوچک انجام می شود. .

شرایط اجراء

❖ امکانات آموزشی بخش

- اسلاید پروژکتور ، ویدئو پروژکتور و کامپیوتر

❖ آموزش دهنده

- اساتید

منابع اصلی درسی

- کتاب خلاقیت تالیف دانشگاه علوم پزشکی
- منصور صادقی مال امیری؛ خلاقیت (رویکرد سیستمی، فردی، گروهی، سازمان، ۱۳۸۶؛ نشر دانشگاه امام حسین (ع)
- آمابیل ترازا (۱۹۹۹)؛ شکوفایی خلاقیت؛ ترجمه قاسم زاده و عظیمی؛ ۱۳۸۱؛ نشر دنیای نو
- ادوارد دبنون (۱۹۹۲)؛ خلاقیت جدی؛ ترجمه بصیری و غفاری پور ۱۳۸۲؛ نشر آبیژ

ارزشیابی

❖ نحوه ارزشیابی

- ارزشیابی تکوینی : در حین بحث در گروه کوچک بر اساس کیفیت کارهای عملی انجام شده صورت می گیرد که همزمان در صورت نیاز بازخورد ارائه خواهد شد.

- ارزشیابی پایانی : بر اساس پروژه در پایان دوره فراگیران در گروه های سه نفره باید برای یکی از مشکلات موجود در سیستم سلامت به روش مسئله یابی خلاق و تفکر نقادانه مسئله یابی نموده و با استفاده از یکی از تکنیک های خلاقیت راه حل ارائه دهند.

❖ نحوه محاسبه نمره کل

- ۳۰ در صد آزمون پایان دوره - سوالات چندگزینه ای
- ۳۰ در صد مساله یابی
- ۴۰ در صد راه حل خلاقانه

❖ نمونه کار عملی:

- ❖ تشکیل گروه های ۱۰ نفری در کلاس یا کارگاه
- ❖ دانشجویان در گروه های کوچک با راهنمایی اساتید یکی از چند مشکل موجود در آموزش آکادمیک در کشور را انتخاب نموده و در گروه به روش های TRIZ تحلیل مینمایند.

جدول زمانبندی درس خلاقیت و کارآفرینی

امکانات مورد نیاز	نحوه ارائه	مجری	سرفصل مطالب
کلاس درس ، ویدئو پروژکتور و کامپیوتر	Case presentation Open discution Short lecture Project based	دکتر دهقانی	تعاریف و لزوم خلاقیت و نوآوری با تکیه بر دانشگاه های نسل سوم
کلاس درس ، ویدئو پروژکتور و کامپیوتر	Case presentation Open discution Short lecture Project based	دکتر منتصری	تکنیک های کار آفرینی
کلاس درس ، ویدئو پروژکتور و کامپیوتر	Case presentation Open discution Short lecture Project based	دکتر کجوری	تکنیک های خلاقیت (Lateral Thinking) (Scamper)
کلاس درس ، ویدئو پروژکتور و کامپیوتر	Case presentation Open discution Short lecture Project based	دکتر نورافشان	تکنیک های خلاقیت تریز (TRIZ)
کلاس درس ، ویدئو پروژکتور و کامپیوتر	Case presentation Open discution Short lecture Project based	دکتر نورافشان	تکنیک های خلاقیت دبونو
کلاس درس ، ویدئو پروژکتور و کامپیوتر	Case presentation Open discution Short lecture Project based	دکتر آزادی	اختراع جهت حل مسائل بهداشتی درمانی و نگرش محصول محور و کارآفرینی در شبکه های اجتماعی
کلاس درس ، ویدئو پروژکتور و کامپیوتر	Case presentation Open discution Short lecture Project based	دکتر امینی	کار عملی بر اساس تکنیک های خلاقیت در مسائل آموزشی پژوهشی با تأکید بر نقشه مفهومی (Concept map)
کلاس درس ، ویدئو پروژکتور و کامپیوتر	Case presentation Open discution Short lecture Project based	دکتر بذرافکن	کار عملی استفاده از تکنیک های خلاقیت در حل مسائل بهداشتی درمانی با تکنیک مسأله یابی و تفکر نقادانه (Critical thinking)

طرح دوره «کامپیوتر»

دانشکده پزشکی شیراز

نام درس : کامپیوتر	تعداد واحد : ۱ (۱ واحد عملی)
مقطع : کارشناسی – دکتری عمومی -تحصیلات تکمیلی	مدت زمان ارائه درس : شروع نیم سال تحصیلی
پیش نیاز : ندارد	
مسئول برنامه :	

معرفی درس (با توجه به اهداف کاربردی)

کار با نرم افزارهای عمومی و کاربردی

اهداف درس

هدف کلی: آشنایی با مفهوم رایانه و اجزای اصلی آن و نرم افزارهای عمومی و کاربردی

اهداف اختصاصی

اهداف شناختی

- (۱) مفهوم رایانه، فناوری اطلاعات و سیستم‌های اطلاعاتی به همراه کاربردهای آن در سازمان‌های خدمات بهداشتی و درمانی را بیان کند
- (۲) سخت‌افزارهای رایانه را به صورت مختصر معرفی کند.
- (۳) مختصری از انواع سیستم‌عامل‌های مطرح دنیا را معرفی کند.
- (۴) اینترنت

اهداف مهارتی

- ۵) از مرورگرها با مهارت استفاده کند.
- ۶) در اینترنت و پایگاههای اطلاعاتی علمی پابمد و گوگل اسکالر جستجو کند.
- ۷) مجموعه نرم افزارهای آفیس مانند واژه پرداز ورد، ارائه مطلب پاورپوینت و صفحه گسترده اکسل را با مهارت به کار گیرد.
- ۸) از نرم افزار مدیریت مرجع (اندنوت) با مهارت استفاده کند.

روش ارائه درس

راهبرد آموزشی

روش تدریس حضوری

- ارائه سخنرانی و پرسش و پاسخ در رابطه با مبانی نظری
- کار با نرم افزارها به صورت عملی

روش تدریس الکترونیکی

- ارائه سخنرانی و پرسش و پاسخ در رابطه با مبانی نظری
- کار با نرم افزارها به صورت عملی

منابع آموزشی

منابع آموزشی اصلی

- منابع معتبر آموزش رایانه مطابق با سرفصل و بر حسب نظر استاد درس

منابع آموزشی کمکی

- با توجه به تغییرات و رشد سریع اطلاعات در این حوزه استفاده از منابع بر خط و وب سایت های مورد بررسی مطابق با سرفصل

تجهیزات و امکانات آموزشی

- کارگاه کامپیوتر مجهز به سیستم عامل ویندوز و نرم افزارهای آفیس و اندنوت
- ویدئو پروژکتور
- توانایی اتصال به اینترنت برای کلیه دانشجویان

نوع ارزشیابی

شیوه ارزشیابی دانشجوی: نمره

ارزشیابی تکوینی (میان دوره)

برگزاری Quiz با هماهنگی و اعلام به دانشجویان

ارزشیابی پایانی (پایان دوره)

برگزاری آزمون پایانترم تئوری و عملی با هماهنگی و اعلام به دانشجویان

جمع کل: ۲۰

ارزشیابی برنامه: لطفا در انتهای ترم برای ارزشیابی ترمی به لینکی که با همین عنوان در سایت دانشکده قرار داده شده است مراجعه بفرمایید.

جدول زمانبندی درس کامپیوتر

روش ارائه / رسانه	مکان	عنوان جلسات	
سخنرانی و پرسش و پاسخ	دانشکده پیراپزشکی	مقدمه ای درباره مفاهیم کامپیوتر، فناوری اطلاعات و سیستم های اطلاعاتی به همراه کاربردهای آنان در سازمان های خدمات بهداشتی و درمانی	۱
سخنرانی و پرسش و پاسخ همراه با نمایش سخت افزارها	دانشکده پیراپزشکی	آشنایی با سخت افزارهای کامپیوترهای متفاوت (دسکتاپ، لپ تاپ، تبلت، موبایل و ...)، نرم افزارهای سیستمی و کاربردی، معرفی مختصری از انواع سیستم عامل های مطرح دنیا (ویندوز، لینوکس و سیستم عامل های تجهیزات همراه شامل اندروید و IOS)	۲
عملی	دانشکده پیراپزشکی	آشنایی کاربردی با واژه پرداز مایکروسافت آفیس ورد (بخش اول)	۳
عملی	دانشکده پیراپزشکی	آشنایی کاربردی با واژه پرداز مایکروسافت آفیس ورد (بخش دوم)	۴
عملی	دانشکده پیراپزشکی	آشنایی کاربردی با واژه پرداز مایکروسافت آفیس ورد (بخش سوم)	۵
عملی	دانشکده پیراپزشکی	آشنایی کاربردی با واژه پرداز مایکروسافت آفیس ورد (بخش چهارم)	۶
عملی	دانشکده پیراپزشکی	آشنایی کاربردی با ساخت و ارائه مطلب در مایکروسافت آفیس پاورپوینت (بخش اول)	۷
عملی	دانشکده پیراپزشکی	آشنایی کاربردی با ساخت و ارائه مطلب در مایکروسافت آفیس پاورپوینت (بخش دوم)	۸
عملی	دانشکده پیراپزشکی	آشنایی کاربردی با اکسل (بخش اول)	۹
عملی	دانشکده پیراپزشکی	آشنایی کاربردی با اکسل (بخش دوم)	۱۰
عملی	دانشکده پیراپزشکی	آشنایی کاربردی با اکسل (بخش سوم)	۱۱
عملی	دانشکده پیراپزشکی	مقدمه ای بر مفاهیم شبکه های محلی، جهانی و اینترنت، تعریف مرورگر و انواع مرورگر آشنایی کاربردی با مرورگر کروم یا موزیلا فایرفاکس و قابلیت تنظیم گذاری توسط دانشجو برای شرایط متفاوت	۱۲
عملی	دانشکده پیراپزشکی	ساخت حساب کاربری در گوگل و تنظیمات مقدماتی آن و ارسال ایمیل	۱۳
عملی	دانشکده پیراپزشکی	آشنایی کاربردی با موتور جستجوی گوگل و روش های جستجو در آن (ساده و پیشرفته) و دانلود مقالات	۱۴
عملی	دانشکده پیراپزشکی	آشنایی با پایگاه اطلاعاتی پابمد و نرم افزار مدیریت مرجع اندنوت	۱۵
عملی	دانشکده پیراپزشکی	روش جستجوی پیشرفته در پایگاه اطلاعاتی پابمد	۱۶
عملی	دانشکده پیراپزشکی	آشنایی با پایگاه اطلاعاتی گوگل اسکالر	۱۷

طرح دوره «جامعه شناسی سلامت»

دانشکده پزشکی شیراز

نام درس : جامعه‌شناسی سلامت	تعداد واحد : ۱ (۱ واحد نظری)
مقطع : کارشناسی - دکتری عمومی - تحصیلات تکمیلی	مدت زمان ارائه درس : شروع نیم سال تحصیلی
پیش نیاز : ندارد	
مسئول برنامه :	

اطلاعات استاد مسئول درس		
نام و نام خانوادگی: وحید کشتکار	مرتبۀ علمی: مربی	گروه آموزشی: پزشکی اجتماعی
اطلاعات تماس:		
• نشانی محل کار: دانشکده پزشکی - گروه پزشکی اجتماعی		
• ایمیل: keshtkarv@sums.ac.ir		
• تلفن محل کار: ۰۷۱۳۲۳۴۷۹۷۷		
• ساعات دسترسی به استاد: ساعات اداری		

معرفی درس (با توجه به اهداف کاربردی)

درس جامعه‌شناسی سلامت جزو دروس اختیاری دوره پزشکی عمومی است که در آن دانشجویان ضمن آشنایی با مفاهیم جامعه‌شناسی و نقش جامعه‌شناسی در سلامت و بیماری با مفاهیم علوم اجتماعی در سلامت و نقش این عوامل در تامین سلامت جامعه آشنا می‌شود.

اهداف درس

اهداف کلی:

- دانشجویان مفاهیم جامعه‌شناسی سلامت و نقش آن در سلامت جامعه را بشناسند.
- دانشجویان با نحوه ارائه خدمات در سلامت آشنا شوند.
- دانشجویان موضوعات قابل بررسی و مورد مطالعه در جامعه‌شناسی سلامت را بفهمند.

- با علل و نظریات افول پزشکی آشنا شود.
- با علوم اجتماعی موثر بر سلامت آشنا شود.
- با عوامل تعیین کننده سلامت آشنا شود.
- با نظریات و تاثیر فقر بر سلامت آشنا شود.
- سالمندی در ایران به عنوان پدیده جدید اجتماعی را بفهمد.

هدف کلی:

- آشنایی دانشجو با مفاهیم جامعه شناسی سلامت و نقش آن در سلامت جامعه

اهداف اختصاصی:

از دانشجو انتظار میرود در پایان دوره بتواند:

- دانشجو باید بتواند تاریخچه جامعه شناسی سلامت را شرح دهد.
- دانشجو باید بتواند جامعه شناسی پزشکی از نظر مک را توضیح دهد.
- دانشجو باید بتواند نقش بیمار را در جامعه شناسی شرح دهد.

هدف کلی:

- آشنایی دانشجو با نحوه ارائه خدمات در سلامت

اهداف اختصاصی:

از دانشجو انتظار میرود در پایان دوره بتواند:

- دانشجو باید بتواند سهمیه بندی در مراقبت های سلامت را توضیح دهد.
- دانشجو باید بتواند ضرورت سهمیه بندی و شیوه های آن در مراقبت های سلامت را شرح دهد.
- دانشجو باید بتواند طب زده شدن اجتماع را شرح دهد.

هدف کلی:

- آشنایی دانشجو با موضوعات قابل بررسی و مورد مطالعه در جامعه شناسی سلامت

- اهداف اختصاصی:

از دانشجو انتظار می‌رود در پایان دوره بتواند:

دانشجو باید بتواند حداقل ۵ موضوع مورد بررسی در جامعه‌شناسی سلامت را بیان کند. دانشجو باید بتواند حداقل ۲ زمینه مطالعاتی در جامعه‌شناسی سلامت را شرح دهد.

هدف کلی:

- آشنایی با علل و نظریات افول پزشکی

- اهداف اختصاصی:

از دانشجو انتظار می‌رود در پایان دوره بتواند:

دانشجو باید بتواند نظریات مرتبط با افول پزشکی را شرح دهد. دانشجو باید بتواند علل بیرونی مرتبط با افول پزشکی را توضیح دهد. دانشجو باید بتواند علل درونی مرتبط با افول پزشکی را توضیح دهد.

هدف کلی:

- آشنایی با علوم اجتماعی موثر بر سلامت

- اهداف اختصاصی:

از دانشجو انتظار می‌رود در پایان دوره بتواند:

دانشجو باید بتواند علوم اجتماعی موثر بر سلامت را نام ببرد. دانشجو باید بتواند مشکلات اجتماعی موثر بر سلامت را نام ببرد. دانشجو باید بتواند مفاهیم هر یک از موضوعات مرتبط با علوم اجتماعی را شرح دهد.

هدف کلی:

- آشنایی با عوامل تعیین کننده سلامت

- اهداف اختصاصی:

از دانشجو انتظار می‌رود در پایان دوره بتواند:

دانشجو باید بتواند حداقل ۵ عامل تعیین کننده سلامت را بیان کند. دانشجو باید بتواند زیر گروه‌های هر یک از عوامل تعیین کننده سلامت را شرح دهد. دانشجو باید بتواند سرمایه اجتماعی را شرح دهد.

هدف کلی:

- آشنایی با نظریات و تاثیر فقر بر سلامت

- اهداف اختصاصی:

از دانشجو انتظار میرود در پایان دوره بتواند:

دانشجو باید بتواند فقر مطلق و نسبی را شرح دهد.
دانشجو باید بتواند نظریات مرتبط با فقر را دسته بندی و بیان کند.
دانشجو باید بتواند مزایا و معایب هر یک از نظریات فقر را شرح دهد.

هدف کلی:

- سالمندی در ایران به عنوان پدیده جدید اجتماعی

- اهداف اختصاصی:

از دانشجو انتظار میرود در پایان دوره بتواند:

دانشجو باید بتواند سالمندی جمعیت را تعریف نماید.
دانشجو باید بتواند نظریات سالمندی جمعیت را شرح دهد.
دانشجو باید بتواند تاثیر سالمندی جمعیت را بر روی مراقبت های سلامت شرح دهد.

روش ارائه درس

راهبرد آموزشی

راهبرد آموزشی این درس به شیوه تدریس گروهی ارائه می شود. در شرایط عادی حدود ۷۰٪ به شیوه حضوری و ۳۰٪ با استفاده از شیوه های الکترونیکی ارائه می شود که شامل ابزارهای تعاملی، سامانه مدیریت یادگیری (نوید)، تکالیف و فعالیت های یادگیری، تالار گفتگو، خودآزمون ها و همچنین کلاس مجازی برای رفع اشکال و ارتباطات تعاملی مستمر با اساتید. کلیه محتواها و منابع آموزشی، خودآزمون ها، تکالیف و سایر موارد بر روی سیستم مدیریت یادگیری نوید ارائه می شوند.

روش تدریس حضوری

. پاورپوینت، ارائه مورد واقعی از اجتماع و بحث در گروه های کوچک، پرسش و پاسخ

منابع آموزشی

منابع آموزشی اصلی

جامعه شناسی سلامت تألیف دکتر منوچهر محسنی

تجهیزات و امکانات آموزشی

- سالن سخنرانی
- وسایل و تسهیلات کمک آموزشی (اسلاید، ویدیو پروژکتور، کامپیوتر متصل به اینترنت)

نوع ارزشیابی

شیوه ارزشیابی دانشجویی: نمره

ارزشیابی تکوینی (میان دوره):

- فعالیت کلاسی: (۲ نمره)
- امتحان میان ترم: (۹ نمره)

ارزشیابی پایانی (پایان دوره):

- امتحان پایان ترم: (۹ نمره)

مقررات

- حداقل نمره قبولی: ۱۰
- تعداد دفعات مجاز غیبت موجه با ارائه مدرک در کلاس حد اکثر ۴/۱۷ جلسه تئوری

طرح دوره «مهارت‌های زندگی»

دانشکده پزشکی شیراز

تعداد واحد : ۱	نام درس : مهارت‌های زندگی
مدت زمان ارائه درس : ۱۷ ساعت	مقطع :
پیش نیاز : ندارد	
مسئول برنامه : گروه روانشناسی	

عناوین کلی این درس شامل موارد زیر می باشد :

- ۱) خودآگاهی
- ۲) مهارت‌های ارتباطی
- ۳) مهارت حل مسئله و تصمیم‌گیری
- ۴) مهارت مقابله با استرس و هیجانات منفی
- ۵) مهارت نه گفتن
- ۶) مهارت‌های تحصیلی در دوران دانشجویی
- ۷) انتخاب همسر
- ۸) آسیب‌های اجتماعی

❖ هدف کلی

آشنایی با مهارت خود آگاهی

اهداف اختصاصی

دانشجو باید بتواند:

- اهمیت و ضرورت مهارت خودآگاهی را توضیح دهد.
- شیوه‌های شکل‌گیری خودآگاهی را شرح دهد.
- مولفه‌های مهارت خودآگاهی را نام ببرد

- عوامل موثر در رسیدن به خودآگاهی و موانع آن را بیان کند.
- هویت و ارتباط آن با خودآگاهی را توضیح دهد.

❖ هدف کلی

آشنایی با مهارت ارتباطی و ارتباط بین فردی

اهداف اختصاصی

دانشجو باید بتواند:

- ارتباط، انواع ارتباط و اجزای آن را نام ببرد.
- روند برقراری ارتباط موثر را شرح دهد.
- موانع و گام های موثر در حذف موانع ارتباط را نام ببرد.
- شیوه های برقراری ارتباط با هم کلاسی – هم اتافی و اساتید را با مهارت به کار گیرد.
- از همدلی و شنیدن فعال و غیر فعال با مهارت استفاده کند.

❖ هدف کلی

آشنایی با مهارت حل مسئله و تصمیم گیری

اهداف اختصاصی

دانشجو باید بتواند:

- ضرورت و کاربرد مهارت حل مسئله را توضیح دهد.
- مراحل تکنیک حل مسئله را نام ببرد.
- تصمیم گیری را تعریف کند
- مراحل تصمیم گیری را فهرست کند.
- الگوی حل مسئله و تصمیم گیری صحیح را با مهارت به کار گیرد.

❖ هدف کلی

آشنایی با مهارت های تحصیلی در دوران دانشجویی

اهداف اختصاصی

دانشجو باید بتواند:

- شیوه های مدیریت زمان را شرح دهد.
- روش های مختلف برنامه ریزی را توضیح دهد.
- انواع روش های مطالعه را شرح دهد.
- روش های مختلف مدیریت اضطراب امتحان را توضیح دهد.
- روش های افزایش تمرکز را بیان کند.

❖ هدف کلی

آشنایی با مهارت های انتخاب همسر

اهداف اختصاصی

دانشجو باید بتواند:

- ملاک های انتخاب همسر را توضیح دهد.
- روش های مدیریت روابط بین فردی را بازگو کند.
- علائم خطر و اشتباهات رایج در ازدواج را شرح دهد.
- ملاک های روابط اعتدالگونه و روش برخورد با آن ها را بیان کند.

❖ هدف کلی

آشنایی با آسیب های اجتماعی

اهداف اختصاصی

دانشجو باید بتواند:

- مواد مضر رایج را نام ببرد و طبقه بندی کند.
- علایم و فشارهای مصرف مواد مخدر رایج را توصیف کند.
- شیوه های غلبه بر وسوسه مواد مخدر را تشخیص دهد.
- شیوه های مدیریت اعتیاد به اینترنت را با مهارت به کار گیرد.

❖ هدف کلی

آشنایی با مهارت مقابله با استرس و هیجانات منفی

اهداف اختصاصی

دانشجو باید بتواند:

- هیجانات را تعریف کند.
- ضرورت مهارت مدیریت هیجانات را شرح دهد.
- موانع مدیریت هیجانات را نام ببرد.
- فرآیند مدیریت هیجانات را توصیف کند.
- راهبردهای مدیریت هیجانات منفی را شرح دهد.
- استرس را تعریف کند.
- نشانه های استرس و شیوه های مدیریت آن را بیان کند.

❖ هدف کلی

آشنایی با مهارت نه گفتن

اهداف اختصاصی

دانشجو باید بتواند:

- قاطعیت را تعریف کند.
- ویژگی های کلیدی نگرش و رفتارهای چهارگانه را شرح دهد.
- علل عدم قاطع بودن را توضیح دهد.
- ابعاد رابطه قاطعانه را توضیح دهد.
- تکنیک های ویژه جهت موقعیت های دشوار برای بکاربردن قاطعیت را با مهارت به کار گیرد.

روش آموزش

- حضوری

شرایط اجراء

❖ امکانات آموزشی بخش

- پروژکتور و کامپیوتر

❖ آموزش دهنده

- اساتید بخش روانپزشکی

منابع اصلی درسی

- مجموعه های آموزشی مهارت های زندگی.

ارزشیابی

❖ نحوه ارزشیابی

امتحان کتبی

- ❖ نحوه محاسبه نمره کل: از ۲۰ نمره

❖ مقررات

- حداقل نمره قبولی: ۱۲
- تعداد دفعات مجاز غیبت در کلاس: ۱۳

جدول زمانبندی درس مهارت‌های زندگی

روش ارزشیابی	امکانات مورد نیاز	منابع درسی	نحوه ارائه	ساعت ارائه	سرفصل مطالب
کتبی	پروژکتور و کامپیوتر		حضور	۲	خودآگاهی
"	"		"	۲	مهارت های ارتباطی
"	"		"	۲	مهارت حل مسئله و تصمیم گیری
"	"		"	۲	مهارت مقابله با استرس و هیجانات منفی
"	"		"	۲	مهارت نه گفتن
"	"		"	۲	مهارت های تحصیلی در دوران دانشجویی
"	"		"	۲	انتخاب همسر
"	"		"	۲	آسیب های اجتماعی

طرح دوره «بیوشیمی بالینی»

دانشکده پزشکی شیراز

نام درس : بیوشیمی بالینی	تعداد واحد : ۱ واحد
مقطع : علوم پایه	مدت زمان ارائه درس : ۸ جلسه ۲ ساعته
پیش نیاز :	
مسئول برنامه : گروه بیوشیمی	

عناوین کلی این درس شامل موارد زیر می باشد :

1. Introduction to Clinical Biochemistry
2. Renal Function Tests
3. Cardiac Function Tests
4. Routine tests: CBC-ESR-FBS-BS-GTT- HBA1c - lipid Profile
5. Liver Function Tests
6. Non-blood biological samples
7. Prenatal Diagnostic Tests
8. Serum Iron - TIBC- Transferrin- Ferritin – Copper – zinc- Ceroloplasmin

1. Introduction to Clinical Biochemistry

هدف کلی: آشنایی با اختلالات بیوشیمیایی و متابولیک و نقش دانش بیوشیمی در تشخیص بالینی و آزمایشگاهی

اهداف اختصاصی :

- دانشجو باید کاربرد بیوشیمی بالینی در علم پزشکی را شرح دهد.
- نقش بیوشیمی بالینی و آزمایشگاهی را در تشخیص و پیش آگهی بیماریها توضیح دهد.
- انواع تستهای آزمایشگاهی اصلی (روتین) و تخصصی حیطه بیوشیمی بالینی را توصیف کند.
- رویکرد پزشک در درخواست آزمایشهای انتخابی و غربالگری را بیان کند.
- نحوه نمونه گیری و خطاهای مربوطه را بیان کند.
- کلیات کنترل کیفیت و خطاهای آزمایشگاهی و دلایل اصلی گزارش نادرست آزمایشهای بیوشیمی بالینی را شرح دهد.

2. Renal Function Tests

هدف کلی : آشنایی با کلیه و آزمایشات مربوطه

اهداف اختصاصی :

- کلیه و ساختمان نفرون را توضیح دهد.
- مکانیسم تشکیل ادرار را شرح دهد.
- روش صحیح جمع آوری و نگهداری نمونه ادرار را بنویسد.
- آزمایشات بالینی جهت ارزیابی کلیه را توصیف کند.
- مزیت و معایب هر یک از تست های عملکرد کلیه را بیان کند.
- روش محاسبه GFR را شرح دهد.

3. Cardiac Function Tests

هدف کلی : دانشجو با توجه به سخنرانی ارائه شده و با مطالعه منابع اصلی درس باید بتواند با اختلالات بیوشیمیایی و متابولیک و

نقش دانش بیوشیمی در تشخیص بالینی و آزمایشگاهی آشنا شود.

اهداف اختصاصی : (مواردی که دانشجو پس از پایان این جلسه باید بداند):

- بایستی کاربرد بیوشیمی بالینی در تشخیص و افتراق بیماریهای قلبی عروقی را توضیح دهد.
- باید خصوصیات مارکرهای تشخیصی مناسب برای تشخیص سکته قلبی را بازگو کند.
- انواع مارکرهای بیوشیمیایی تشخیصی مرتبط با سکته قلبی را فهرست کند.
- مارکرهای قلبی تشخیص و پایش نارسایی حاد قلبی را نام ببرد.
- انواع آزمایشگاهی (miscellaneous) که از آنها می توان در تشخیص یا رد مشکلات قلبی استفاده نمود را نام ببرد (مانند CBC، المترولیت ها و پروفایل لیپیدی)

- محدودیت های تشخیصی مربوط به مارکرهاى بررسی عملکرد قلب را شرح دهد.
- بتواند بر اساس نتایج آزمایشهای بیوشیمیایی یک مورد بالینی (clinical case) بیماری قلبی را تفسیر کند

4. Routine tests: CBC-ESR-FBS-BS-GTT- HBA1c - lipid Profile

هدف کلی: هدف کلی از ارائه این درس آشنایی با تستهای روتین که در اکثر بیماری ها توسط پزشک درخواست می شود می باشد.

اهداف اختصاصی:

- اصول کلی در تستهای آزمایشگاهی به خصوص بیوشیمیایی بیان کند.
- تستهای CBC (شامل RBC و WBC و انواع آن) را معرفی کند.
- تستهای Hb، Hematocrit، MCV، MCHC، MCH و RDW و نتایج این تستها را تفسیر کند.
- تست ESR و خصوصیت بالینی این فاکتور را در بیماری های مختلف اندازه گیری کند.
- انواع تستها در ارتباط با اندازه گیری گلوکز به خصوص در ارتباط با بیماری دیابت (شامل تستهای FBS، HbA1C، GTT و C-Peptide و ...) را شرح دهد.
- انواع تستهای لیپید پروفایل شامل TG، Chol، LDL و HDL را توضیح دهد.

5. Liver Function Tests

هدف کلی: آشنایی با اختلالات بیوشیمیایی و متابولیک و نقش دانش بیوشیمی در تشخیص بالینی و آزمایشگاهی

اهداف اختصاصی:

- انواع آسیبها و اختلالات کبدی را توصیف کند.
- نحوه رویکرد پزشک برای درخواست آزمایشهای بررسی آسیب بافتی یا اختلال عملکردی کبد را شرح دهد.
- انواع مارکرهاى تشخیصی مربوط به اختلال عملکرد کبد را نام ببرد.
- انواع مارکرهاى تشخیصی مرتبط با آسیبهای هپاتوسلولار را فهرست کند.
- انواع مارکرهاى تشخیصی مرتبط با انسداد مجاری صفراوی و کلستاز را بنویسد.
- محدودیت های تشخیصی مربوط به مارکرهاى بررسی عملکرد کبد را توضیح دهد.
- بتواند بر اساس نتایج آزمایشهای بیوشیمیایی یک مورد بالینی (clinical case) بیماری کبدی را تفسیر کند

6. Non-blood biological samples

هدف کلی: آشنایی با نمونه خون، سرم، ادرار، GSF، مفصل، بزاق و عرق و اشک و پلورال و تست های ارزیابی مربوطه

اهداف اختصاصی:

- انواع نمونه های مورد ارزیابی در آزمایشگاه را شرح دهد: نمونه خون، سرم، ادرار، GSF، مفصل، بزاق و عرق و اشک و پلورال
- نمونه ادراری و روش صحیح جمع آوری و نگهداری آن را شرح دهد.
- آزمایشات بالینی مربوط به ارزیابی کلیه و محاسبه GFR را توضیح دهد.
- تستهای ارزیابی نمونه CBF را شرح دهد.
- تستهای ارزیابی نمونه مدفوع را شرح دهد.
- تستهای ارزیابی نمونه مفصل را شرح دهد.

7. Prenatal Diagnostic Tests

هدف کلی: هدف کلی از ارائه این درس آشنایی با مراحل غربال گری در دوران بارداری و همچنین تستهای بیوشیمیایی و بعضی تستهای ملکولی که در این دوران انجام میشود می باشد.

اهداف اختصاصی:

- مفاهیم تشخیص قبل از بارداری و مراحل غربال گری را توضیح دهد.
- تستهای بیوشیمیایی که در دوران بارداری انجام می شود که شامل AFP ، HGG ، $\beta\text{-HCG}$ ، UE_3 ، inhibin A و PAPP-A را شرح دهد.
- یادگیری نحوه استفاده از نتایج تستها جهت تشخیص اختلالات جنین را بیان کند.
- بعضی تستهای ملکولی شامل FISH و PCR جهت استفاده در تشخیص دقیق بیماری های جنین قبل از تولد را نام ببرد.
- مفهوم PGD را تعریف کند.

8. Serum Iron - TIBC- Transferrin- Ferritin – Copper – zinc- Ceroloplasmin

هدف کلی: هدف آشنایی با عناصر کمیاب آهن، مس و روی و فعالیت بیوشیمیایی آنها در بدن است

اهداف اختصاصی:

از دانشجو انتظار می رود در پایان دوره بداند.

- نحوه متابولیسم آهن در بدن و پروتئین های درگیر در متابولیسم آهن را شرح دهد.
- مکانیسم جذب، دفع، انتقال و برداشت سلولی آهن و عوامل موثر در آن را بیان کند.
- پروتئین های ناقل و ذخیره سازی آهن را نام ببرد.

- روشهای اندازه گیری آهن در مایعات مختلف بیولوژیک را با مهارت به کار گیرد.
- ظرفیت اتصال آهن (TIBC) را تعریف کند.
- روش اندازه گیری TIBC و کاربرد بالینی آن برای تشخیص آنمی - تشخیص آنمی فقر آهن را شرح دهد.
- انواع سرباری آهن، هموسیدروز و هموکرومانوز را شناخته و نحوه درمان آنها را توضیح دهد.
- مکانیسم جذب و دفع و انتقال مس و عوامل موثر آن را بازگو کند.
- عملکرد مس و نقش آن در متابولیسم آهن را بیان کند.
- اختلالات مربوط به افزایش و یا کاهش مس را بشناسد و اساس بیوشیمیایی بیماریهای ویلسون و منکر را شرح دهد.
- نحوه متابولیسم روی را توضیح دهد.
- مکانیسم جذب و دفع و انتقال روی و عوامل موثر آن را بیان کند.
- نقش های مهم روی در بدن، علائم کمبود روی و مسمومیت روی را شرح دهد.

روش آموزش:

آموزش تئوری شامل تدریس استاد به روش سخنرانی و بحث گروهی و پرسش و پاسخ از دانشجویان خواهد بود و در این راستا از امکانات کمک آموزشی نظیر ، اسلاید ویدئو پروژکتور و کامپیوتر استفاده می شود.

شرایط اجراء:

- سالن سخنرانی
- وسایل و تسهیلات کمک آموزشی ویدئوپروژکتور، کامپیوتر، CD

❖ امکانات آموزشی گروه

- ویدئو پروژکتور و کامپیوتر

❖ آموزش دهنده

اعضاء هیئت علمی گروه بیوشیمی

منابع اصلی درسی

ارزشیابی

ارزشیابی تئوری:

- در این زمینه دانشجو به سوالات نظری شامل امتحان چهارگزینه ای پاسخ خواهد داد.
- سوالات ارزشیابی عمدتاً به فرم چند گزینه‌ای خواهد بود.

کل ساعات آموزشی: ۱۸ ساعت

❖ نحوه محاسبه نمره کل

آزمون کتبی: ۲۰ نمره

❖ مقررات

- حداقل نمره قبولی: ۱۰ نمره
- تعداد دفعات مجاز غیبت در کلاس: ۲/۸ غیبت موجه

جدول زمانبندی درس بیوشیمی بالینی

سرفصل مطالب	ساعت ارائه	نحوه ارائه	منابع درسی	امکانات مورد نیاز	روش ارزشیابی
Introduction to Clinical Biochemistry	۲	ارایه سخنرانی و بحث با دانشجویان در کلاس	اسلاید اساتید جزوه اساتید	کامپیوتر و پاور پوینت	آزمون کتبی
Renal Function Tests	۲	ارایه سخنرانی و بحث با دانشجویان در کلاس	اسلاید اساتید جزوه اساتید	کامپیوتر و پاور پوینت	آزمون کتبی
Cardiac Function Tests	۲	ارایه سخنرانی و بحث با دانشجویان در کلاس	اسلاید اساتید جزوه اساتید	کامپیوتر و پاور پوینت	آزمون کتبی
Routine tests: CBC-ESR-FBS-BS-GTT-HBA1c - lipid Profile	۲	ارایه سخنرانی و بحث با دانشجویان در کلاس	اسلاید اساتید جزوه اساتید	کامپیوتر و پاور پوینت	آزمون کتبی
Liver Function Tests	۲	ارایه سخنرانی و بحث با دانشجویان در کلاس	اسلاید اساتید جزوه اساتید	کامپیوتر و پاور پوینت	آزمون کتبی
Non-blood biological samples	۲	ارایه سخنرانی و بحث با دانشجویان در کلاس	اسلاید اساتید جزوه اساتید	کامپیوتر و پاور پوینت	آزمون کتبی
Prenatal Diagnostic Tests	۲		اسلاید اساتید جزوه اساتید	کامپیوتر و پاور پوینت	آزمون کتبی
Serum Iron-TIBC-Transferrin-Ferritin-Copper-zinc-Ceroloplasmin	۴	ارایه سخنرانی و بحث با دانشجویان در کلاس	اسلاید اساتید جزوه اساتید	کامپیوتر و پاور پوینت	آزمون کتبی

طرح دوره «آناتومی سطحی»

دانشکده پزشکی شیراز

نام درس: آناتومی سطحی	تعداد واحد: ۱ واحد اختیاری
مقطع: علوم پایه	مدت زمان ارائه درس: ترم چهار و پنجم هر ورودی
پیش نیاز: آناتومی کلیه دروس دستگامی	
مسئول برنامه: گروه علوم تشریحی	زمان اجراء: در طول ترم ۴ و ۵

آموزش آناتومی جهت دانشجویان گروه پزشکی براساس تشریح جسد، مدل ها و موزه ها می باشد. از آنجایی که تمام معاینات و درمان های پزشکان بر روی افراد زنده صورت می پذیرد نه بر روی جسد و مدل لازم است که جهت یادگیری دقیقتر ساختمان یک عضو، آن را طوری که در بدن فرد زنده به طور طبیعی وجود دارد و کار می کند مطالعه کنند. لذا در این درس دانشجویان بطور عملی و به کمک نشانه های استخوانی و بافت نرم می توانند ساختمانها را بر روی بدن رسم و لمس نمایند. این درس برای مقطع بالینی بسیار مهم و کاربردی می باشد.

هدف کلی: آشنایی دانشجویان با آناتومی سطحی تنه، سر، گردن و اندامها

اهداف میانی:

➤ آناتومی سطحی تنه

اهداف اختصاصی:

از دانشجویان انتظار می رود در پایان دوره بتوانند:

- موقعیت نشانه های استخوانی تنه را تعیین نماید
- موقعیت عضلات شکم را تشخیص و آنها را تست نماید

- خطوط فرضی ناحیه شکم را رسم و شکم را به نواحی مختلف تقسیم نماید
- موقعیت کانال اینگوینال را تعیین نماید
- موقعیت قلب، دریچه‌ها، صدای دریچه‌ها را بر روی سطح بدن پیدا نموده و محل ماساژ قلبی، گوش کردن به صدای قلبی را پیدا نماید
- موقعیت ریه و پلورا و سمع لوبهای ریه‌ها را تعیین نماید
- موقعیت کبد و مجاری صفراوی را بر روی سطح بدن مشخص نماید
- موقعیت معده را بر روی سطح بدن تعیین نماید
- موقعیت بخشهای مختلف روده‌ها و مزانتر را بر روی سطح بدن تعیین نماید
- موقعیت پانکراس را بر روی سطح بدن تعیین نماید
- موقعیت کلیه و حالب را بر روی سطح بدن تعیین نماید
- عروق تنه (آئورت و IVC) را بر روی بدن رسم و تعیین موقعیت نماید
- موقعیت تخمدان در خانمها را بر روی سطح بدن مشخص نماید
- موقعیت مثانه بر روس سطح بدن را مشخص نماید
- دردهای راجعه بر روی سطح تنه مربوط به هر عضو را مشخص نماید

اهداف میانی:

➤ آناتومی سطحی گردن

اهداف اختصاصی:

از دانشجو انتظار می‌رود در پایان دوره بتواند:

- موقعیت زوائد خاری و عرضی مهره‌ها گردن را بر روی سطح بدن تشخیص دهد
- موقعیت استخوان هیوئید و غضروفهای حنجره را مشخص نماید
- عضلات گردن را معاینه و تست نماید
- شریانهای کاروتید و شاخه‌هایشان و محل نبض آنها را بر روی سطح بدن مشخص نماید
- وریدهای زوگولار خارجی و داخلی را بر روی سطح بدن مشخص و رسم نماید
- شاخه‌های سطحی شبکه گردنی و محل بلوک آنها را بر روی سطح بدن مشخص نماید
- شبکه بازویی و محل بلوک آنها را بر روی سطح بدن رسم نماید
- اعصاب مغزی ۱۰، ۱۱، ۱۲ را رسم و تست حسی و حرکتی آنها را انجام دهد
- موقعیت غده تیروئید را بر روی سطح بدن مشخص نماید
- گره‌های لنفاوی سر و گردن را تعیین موقعیت نماید

اهداف میانی:

➤ آناتومی سطحی سر

اهداف اختصاصی:

از دانشجو انتظار می رود در پایان دوره بتواند:

- موقعیت نشانه های استخوانی جمجمه را تشخیص داده و لمس نماید
- عضلات صورت را تست نماید
- شریانهای صورت را رسم و محل نبض آنها پیدا نماید
- شاخه های عصب هفتم را رسم و تست حرکتی آنها را با مهارت انجام دهد
- شاخه های عصب پنجم را رسم و تست حسی آنها را با مهارت انجام دهد
- موقعیت غدد پاروتید و ساب مندیبولار را بر روی سطح بدن مشخص نماید
- شیارها و جیروسهای مغز را بر روی سر رسم نماید
- موقعیت نواحی حسی و حرکتی و شنوایی مغز بر روی سطح بدن را مشخص نماید
- موقعیت سینوسهای وریدی مغز بر روی سطح سر را تعیین نماید
- موقعیت چشم و گوش و بینی را مشخص نماید

اهداف میانی:

➤ آناتومی سطحی اندام بالایی

اهداف اختصاصی:

از دانشجو انتظار می رود در پایان دوره بتواند:

- موقعیت نشانه های استخوانی استخوانهای اندام بالایی را تعیین، لمس و مشاهده نماید
- موقعیت مفاصل اندام بالایی و محل تزریق را تشخیص دهد
- موقعیت عضلات اندام بالایی را تعیین و تست آنها را انجام دهد
- مسیر شریانها را رسم و محل نبض آنها را پیدا نماید
- مسیر وریدها را روی بدن رسم و محل تزریق آنها را پیدا نماید
- مسیر شاخه های شبکه بازویی بر روی سطح بدن را رسم و تست حسی و حرکتی و موقعیت بلوک آنها را مشخص نماید
- موقعیت درماتومها و دردهای راجعه به اندام بالایی را تشخیص دهد
- موقعیت گره های لنفاوی اندام بالایی را تشخیص دهد

- فضاهای اندام بالای را مشخص نماید

اهداف میانی:

- آناتومی سطحی اندام پایینی

اهداف اختصاصی:

از دانشجو انتظار می رود در پایان دوره بتواند:

- موقعیت نشانه های استخوانی اندام پایینی را تعیین و آنها را لمس نماید
- مفاصل اندام پایینی و محل تزریق آنها را مشخص نماید
- موقعیت عضلات اندام پایینی را تعیین و آنها را تست نماید
- مسیر شریانهای اندام پایینی را رسم و محل نبض آنها را پیدا نماید
- مسیر وریدهای اندام پایین را رسم و محل تزریقات درون آن را پیدا نماید
- مسیر شاخه های شبکه لومبوساکرال را رسم و تست حسی و حرکتی و موقعیت بلوک آنها را مشخص نماید
- موقعیت درماتومها و درد راجعه اندام پایینی را تشخیص دهد
- موقعیت گره های لنفاوی در اندام پایینی را تشخیص دهد
- موقعیت فضاهای اندام پایینی را تشخیص دهد

روش آموزش

آموزش عملی آناتومی سطحی بر روی فرد زنده در گروههای کوچک در پنج کارگاه چهار ساعته- سه کارگاه در ترم چهار و دو کارگاه در ترم پنج ارائه می شود.

شرایط اجراء

❖ امکانات آموزشی بخش

- تخت معاینه
- وسایل و تسهیلات کمک آموزشی (کامپیوتر، ویدیوپروژکتور، CD)
- مداد رنگی و گوشی

❖ آموزش دهندگان

- اعضاء هیئت علمی بخش آناتومی

منابع درسی

جزوه آناتومی سطحی دکتر نام اور

ارزشیابی

ارزشیابی تئوری:

- در این زمینه دانشجو موارد خواسته شده را بر روی بدن نشان میدهد.

نحوه محاسبه نمره کل

- آزمون شفاهی ۸۰٪ کل نمره
- فعالیت کلاسی ۲۰٪ کل نمره

طرح دوره «آداب طبابت اجتماعی»

مرکز تحقیقات سیاست‌گذاری سلامت

نام درس : آداب اجتماعی طبابت	تعداد واحد : ۱
مقطع : استیودنتی	مدت زمان ارائه درس : ۲ ماه بصورت هر هفته ۲ ساعت
پیش نیاز : ندارد	
مسئول برنامه : دکتر کامران باقری لنکرانی	

عناوین کلی این درس شامل موارد زیر می باشد:

- ۱- نگاه عمیق‌تر به بیماری ها و ابعاد مختلف سلامت (یک جلسه، مدرس: استاد لنکرانی)
- ۲- جهان زیسته بیماران: (یک جلسه، مدرس: دکتر ساداتی)
- ۳- نقش تئوری ها در فهم عمیق سلامت: (یک جلسه، مدرس: دکتر فقیهی)
- ۴- ارتباط پزشک با بیمار، جامعه، همکاران و تیم بهداشت و درمان: (یک جلسه، مدرس: دکتر فقیهی)
- ۵- ریشه های اجتماعی بیماری ها در سطح خرد: (یک جلسه، مدرس: دکتر هنرور)
- ۶- مداخلات اجتماعی برای درمان بیماران: (یک جلسه، مدرس: دکتر هنرور)
- ۷- ریشه های اجتماعی بیماری ها در سطح کلان: (یک جلسه، مدرس: دکتر امینی)
- ۸- مداخلات اجتماعی کلان برای سلامت جامعه: (یک جلسه، مدرس: دکتر امینی)

۱-نگاه عمیق تر به بیماری ها و ابعاد مختلف سلامت (استاد لنکرانی)

❖ **هدف کلی:** کاستی های علوم پزشکی و نیازمندی علوم پزشکی به فلسفه را در نگاه کلان به سلامت و بیماری بشناسد.

❖ **اهداف اختصاصی**

دانشجو باید بتواند:

- ابعاد مختلف سلامت را بازگو کند.
- تفاوت تعریف بیماری و سلامت در مدل‌های مختلف را تشریح نماید.
- اهمیت هستی‌شناسی در شناخت بیماری و سلامت را توضیح دهد.

- منطق تشخیص و درمان بیماری ها را بیان نماید.

۲-جهان زیسته بیماران (دکتر ساداتی)

- ❖ **هدف کلی:** آشنایی دانشجویان با مفاهیم جهان زیسته بیماران و درک و فهم آنها از بیماری و رنج
 - ❖ **اهداف اختصاصی**
- دانشجو باید بتواند:

- تفاوت بیماری و ناخوشی را توضیح دهد.
- مفهوم ناخوشی به عنوان یک اختلال اجتماعی را تشریح کند.
- درک و فهمی از مفهوم جهان زیسته داشته باشد و همچنین تفاوت آن را با مفهوم سیستم بتواند توضیح دهد.
- تفاوت جهان زیسته بیماران و دیدگاه پزشکان و تاثیر آن را بر فرایند درمان شرح دهد.
- در رابطه با ابعاد تجربه زیسته بیماران توضیح دهد.
- با انواع استیگما آشنا باشد و تفاوت آنها را تجزیه و تحلیل کند.
- تاثیر استیگما بر سلامت فردی و اجتماعی بیمار را توصیف کند.

۳-نقش تئوری ها در فهم عمیق سلامت (دکتر فقیهی)

- ❖ **هدف کلی:** آشنایی با مفاهیم نظری و نقش نظریه ها در فهم عمیق سلامت
 - ❖ **اهداف اختصاصی**
- دانشجو باید بتواند:

- اهمیت نظریه ها را برای خلق چارچوب در جهت طراحی استراتژی های بهداشتی و درمانی توضیح دهد.
- دانشجو باید بتواند با انواع نظریه ها و رویکردها در حوزه بهداشت و درمان آشنا باشد و تفاوت آنها را شرح دهد.
- دانشجو باید بتواند با استفاده از چارچوب های نظری مداخلات لازم بهداشتی و درمانی طراحی و برای حل مشکلات جامعه بکار بندد.

۴-ارتباط پزشک با بیمار، جامعه، همکاران و تیم بهداشت و درمان (دکتر فقیهی)

- ❖ **هدف کلی:** آشنایی با الگوهای ارتباط پزشک و بیمار و نقش آن در شکل گیری یک ارتباط موثر با بیمار، جامعه و تیم بهداشت و درمان
 - ❖ **اهداف اختصاصی**
- دانشجو باید بتواند:

- انواع الگوهای ارتباط پزشک و بیمار را نام ببرد.
- تفاوت های الگوهای ارتباطی پزشک و بیمار را توضیح دهد.
- نقش الگوها در شکل گیری ارتباط موثر بین بیمار و پزشک را تبیین نماید.

- با استفاده از الگوهای ارتباطی پزشک و بیمار چالشهای ارتباط پزشک و بیمار در محیط های بالینی شناسایی نماید.
- با استفاده از الگوهای ارتباط بین پزشک و بیمار یک ارتباط موثر را طراحی و در ارتباط با بیماران بکار بندد.

۵- ریشه های اجتماعی بیماری ها در سطح خرد (دکتر هنرور)

❖ **هدف کلی:** ارتقاء آگاهی دانشجویان پزشکی در سطح مواجهه با بیماران در خصوص عوامل اجتماعی مرتبط با بیماری ها

❖ **اهداف اختصاصی**

دانشجو باید بتواند:

- عوامل جمعیت شناختی مرتبط با بیماری های حاد و بخصوص مزمن همچون سن، جنسیت، ملیت، قومیت، محل تولد (شهر و روستا)، محل سکونت (شهر یا روستا)، وضعیت تاهل را توضیح دهد.
- عوامل اجتماعی (تحصیلات، خانواده، مهاجرت، دوستان و همسالان، سواد سلامت، میزان و منابع مطالعه، هوش هیجانی، ارتباطات مجازی، سیاست، فرهنگ شامل ارزشها، باورها و عادات، سواد قانونی و قانون مداری، حمایت از طرف خانواده، دوستان، همکاران و جامعه، سرمایه اجتماعی در قالب احساس تعلق و پویایی در جامعه و ..) مرتبط با بیماری های حاد و مزمن را شرح دهد.
- عوامل اقتصادی (شغل، درآمد، بیمه، محیط کار، مسکن، طبقه اقتصادی) مرتبط با بیماری های حاد و بخصوص مزمن را تبیین کند.
- عوامل رفتاری (سبک زندگی اعم از تغذیه، ورزش، انگ و تبعیض) مرتبط با بیماری های حاد و بخصوص مزمن را توضیح دهد.
- عوامل محیطی (آب و هوا، آلودگیهای محل سکونت و محل اشتغال) مرتبط با بیماری های حاد و بخصوص مزمن را بیان کند.
- عوامل روانی (هوش هیجانی، استرس، پیشینه روحی و روانی) مرتبط با بیماری های حاد و بخصوص مزمن را توضیح دهد.
- شواهد تاثیر عوامل اجتماعی مرتبط با بیماری ها را بازگویی کند.
- اهمیت توجه به عوامل اجتماعی مرتبط با بیماری ها را در سه حوزه پیشگیری اولیه، درمان و توانبخشی شرح دهد.
- نقش پزشک را در تبیین عوامل اجتماعی مرتبط با بیماری ها در هنگام گرفتن تاریخچه خانوادگی و اجتماعی از بیماران توضیح و ارائه دهد.
- بعنوان پزشک خانواده چگونگی تشخیص و آنالیز جامعه تحت پوشش خود را گزارش نماید.
- بعنوان تکلیف، عوامل اجتماعی مرتبط با یک بیماری حاد و یک بیماری مزمن را در سه سطح پیشگیری ارائه دهد.

۶- مداخلات اجتماعی برای درمان بیماران (دکتر هنرور)

❖ **هدف کلی:** ارتقاء توانمندی دانشجویان پزشکی در خصوص طراحی و اعمال مداخلات اجتماعی مرتبط در سطح درمان

بیماران

❖ **اهداف اختصاصی**

دانشجو باید بتواند:

- اصل تقدم پیشگیری بر درمان را تشریح کند.
- شواهد تاثیر مداخلات اجتماعی در درمان بیماری ها را تشریح کند.
- چگونگی کار تیمی و هدایت آن را در درمان بیماری ها توضیح دهد.
- مدلها تغییر رفتار در جهت اصلاح سبک زندگی را توضیح دهد.
- چگونگی مدیریت و ارائه برنامه درمانی بیماران را با توجه به عوامل جمعیت شناختی مرتبط توضیح دهد.
- چگونگی مدیریت و ارائه برنامه درمانی بیماران را با توجه به عوامل اجتماعی مرتبط توضیح دهد.
- چگونگی مدیریت و ارائه برنامه درمانی بیماران را با توجه به عوامل اقتصادی مرتبط توضیح دهد.
- چگونگی مدیریت و ارائه برنامه درمانی بیماران را با توجه به عوامل محیطی مرتبط توضیح دهد.
- چگونگی مدیریت و ارائه برنامه درمانی بیماران را با توجه به عوامل روانی مرتبط توضیح دهد.
- نحوه تعاملات با گروههای خاص همچون کودکان، سالمندان، خانم های بارداری، بیماران خاص را شرح دهد.
- جایگاه پزشک و بخصوص پزشک خانواده و نحوه ورود او را در حوزه مداخلات اجتماعی درمان بیماری ها بیان کند.
- مدیریت بحران را تشریح نماید.
- چگونگی پیشگیری از بیماری ها را در خانواده بیماران اندکس تبیین کند.
- بعنوان تکلیف، برنامه درمان یک بیماری حاد و یک بیماری مزمن را با توجه به اصول پیشگفت طراحی و بازگویی نماید.

* (بعنوان مثال چگونگی جلب حمایت از بیماران در سطوح خانوادگی، دوستان، محیط کار، محیط تحصیل و جامعه، تغییر رفتار با توجه به اصول و مبانی تغییر رفتار، انگ زدایی، ارتقاء سواد سلامت، برقراری ارجاع و پیگیری مناسب، مسئولیت پذیری و پاسخگویی در قبال بیماران و در دسترس آنها بودن، مشاوره، مشارکت پذیری بیماران در تصمیمان درمانی، توجه به وضعیت تحصیلی، اقتصادی، شغلی و فرهنگی بیماران در هنگام تعیین مواجهه با بیماران و تعیین برنامه درمانی ایشان، نحوه و سهم تعاملات مجازی با بیماران را توضیح دهد).

۷ و ۸- مداخلات اجتماعی کلان برای سلامت جامعه (جلسات هفتم و هشتم: دکتر امینی)

❖ **هدف کلی:** آشنایی دانشجویان با رهبری مداخلات اجتماعی کلان سلامت جامعه و ریشه های اجتماعی بیماریها

❖ **اهداف اختصاصی**

دانشجو باید بتواند:

- شواهد، علل و پیامدهایی که جهت ایجاد مدیریت و رهبری مداخلات اجتماعی سلامت لازم است را شرح دهد.
- رهبری را به عنوان مهمترین رکن هویت حرفه ای پزشکی توضیح دهد.

- از طریق کار در سیستم مهارت ایجاد رهبری را تمرین نماید.
- خصوصیات یک رهبر موفق را توضیح دهید.
- یک کوریکولوم محوری جهت رهبری مداخلات اجتماعی سلامت طراحی نماید.
- روشهای ارزشیابی مهارت رهبری در سطح دانش مهارت و نگرش را توضیح دهد.
- اطلاعات مبتنی بر شواهد جهت رهبری مداخلات اجتماعی سلامت را جمع آوری و ارائه نماید.

روش آموزش

- کارگاهی - سخنرانی تعاملی - ایفای نقش

شرایط اجراء

❖ امکانات آموزش بخش

- اسلاید پروژکتور، ویدئو پرژکتور، کامپیوتر، وایت بورد

❖ آموزش دهنده

استاد لنکرانی، دکتر امینی، دکتر هنرور، دکتر فقیهی، دکتر سادات

منابع اصلی درسی

- اعلام خواهد شد.

ارزشیابی

❖ نحوه ارزشیابی

- ارزشیابی بر اساس انجام تکالیف محوله است.

❖ نحوه محاسبه نمره کل

- حضور در کلاس ها (۵۰٪)
- انجام تکالیف (۵۰٪)

❖ مقررات

- حداقل نمره قبولی: ۱۴
- تعداد دفعات مجاز غیبت در کلاس: ۲